

מחירו של שידוך/מתן שרגאי ואלעד מורגנשטרן, סטודנטים בקליניקה למשפט עברי, אוני' בר אילן

נכתב בהדרכת עו"ד משה הרשקוביץ, הקליניקה למשפט עברי

מעשה בזוג הורים שהיה מודאג בנוגע לשידוך ביתו הבוגרת, ובצר לו התקשר עם משרד שידוכים המוכר בציבור הדתי וחתם עמו על חוזה שנוסח באופן חד צדדי על-ידי המשרד. בהתאם לחוזה שילמו הזוג "דמי רישום" בסך 5,800 ש"ח, לגביהם נקבע כי הם אינם ניתנים להחזרה מכל סיבה שהיא. מעבר לדמי ההרשמה, במידה והשידוך יוביל לנשואים, התחייבו בני הזוג לשלם למשרד 5,000 ש"ח נוספים. כנגד דמי הרישום התחייב המשרד לפעול למציאת שידוך אך לא התחייב למספר הצעות מינימאלי ולהצלחת השידוך. מנהל המשרד הבהיר לזוג כי הייחוד שבשירות אותו המשרד מציע הינו "שידוך ללא ידיעת המועמד", וכן ליווי מלא הכולל ייעוץ והכוונה. לאחר חתימת החוזה, הציע המשרד לבתם של הזוג בסך הכל שתי הצעות, שאף אחת מהן לא הובילה ליצירת קשר, אף לא טלפוני.

לטענת הזוג, כחודש לאחר החתימה, משגלתה ביתם על החוזה נוצרו קשיים במתן השירות. בשל כך, וכן בגלל אי שביעות רצון מאופן מתן השירות שערב אותם בהליך, פנו ההורים טלפונית בבקשה לבטל את ההתקשרות ולהחזיר להם את דמי הרישום או חלקם. המשרד סרב להענות לבקשה והמשיך בעבודתו.

בצר להם, פנה הזוג לקליניקה למשפט עברי באוניברסיטת בר אילן בבקשה לסיוע בהגשת תביעת כנגד המשרד בבית הדין לממונות בדרישה לביטול ההסכם ולהשבת הכספים.

בתביעתם טען הזוג שהחוזה ותנאיו לוקים בפגמים מהותיים, הן בניסוח החוזה, הן בהליך כריתת החוזה והן בביצועו. כמו-כן נטען על ידם כי יש לראות בתנאי החוזה משום עושק שכן המשרד נצל את חוסר ניסיונם ואת מצוקתם תוך חתימה על תנאי חוזה בלתי סבירים, במיוחד בהשוואה למחירים המקובלים בשוק. עוד נטען כי החוזה הינו "חוזה אחיד" ובו תניות קיצוניות הסותרות את ההגיון.

בית הדין ארץ חמדה גזית ברמת גן שבפניו נדון העניין, קבע בפתח פסק דינו, כי אין לקרא כפשוטו את התנאי לפיו לא ניתן יהיה לדרוש מהמשרד החזר דמי הרשמה מכל סיבה שהיא אלא לפרשו לאור מורכבות תחום השידוכים, בו קשה להבטיח הצלחה, והוא אינו פוטר את המשרד מהתחייבות למאמץ אלא רק מהתחייבות לכמות ולאיכות ההצעות. לפי פירוש הסעיף שנתן בית הדין, משמעות הסעיף אינה מניעת האפשרות לפנייה לערכאות, אלא רק יידוע הצדדים שאין ערובה לצלחת השידוך. במקביל לכך, פסק בית הדין כי אין מדובר בהתניה מקפחת בחוזה אחיד.

בהמשך בית-הדין דחה את רוב טענות התובעים ופסק כי מקום בו שולם כבר כסף לא ניתן לטעון עושק ("משטה אני בך"), שכן התשלום מלמד על רצינות. עוד פסק כי לפי ההלכה כאשר אין לשדכנות קצבה, כמו בימנו, יש לשלם כמה שהובטח. לגבי חוסר הניסיון של בני הזוג, נפסק כי לא ניתן לפטור את התובעים מכל אחריות.

עם זאת, פסק בית הדין כי החברה לא עמדה בהתחייבותה לספק שירותי יעוץ כמוסכם. בית הדין תמך דעתו בשתי סיבות.

ראשית, הוא סבר כי יש לפרש את התחייבות הייעוץ שנכתבה בחוזה, בתור ייעוץ להורים שפונים לחברה. יעוץ כזה לא ניתן כלל במקרה הנדון ואף מתברר כי לא הופעל שיקול דעת בעניין זה, שהרי במבחן התוצאה התברר כי שירות יעוץ והכוונה כלל איננו רלוונטי במקרה זה.

שנית, בית הדין קבע כי מקרה זה דומה לדין שנפסק בשולחן ערוך (חושן משפט שלד, א) בו אדם שכר פועל עבור עבודה מסוימת והתברר שלא ניתן לבצעה, הפועל שהיה מודע לבעייתיות שבביצועה מפסיד שכרו. במקרה זה טענו בני הזוג כי בפגישתם הראשונה אמרו לנתבע כי ביתם אינה מעוניינת לשמוע הצעות, ולכן הנתבע ידע את המורכבות שבמתן שירות בסיטואציה זו.

לאור זאת, פסק בית הדין כי משלא ניתן ייעוץ מתאים ולא הופעל שקול דעת כנדרש בהתאמת סוג השירות ללקוח יש להשיב לתובעים 60% מהסכום ששולם.